

Naturkrise - hva så?

Tapet av natur skjer i et forrykende tempo. Vi befinner oss i den sjette masseutryddelsen. Kan den stoppes?

Dette notatet skal fremme diskusjon i Oslo Arbeiderparti om hva vi sosialdemokrater mener er god naturpolitikk. Notatet tar for seg det naturgruppa mener er en verdibasert sosialdemokratisk tilnærming til natur, fakta om tilstanden i naturen før vi setter opp noen dilemma vi ønsker at organisasjonen skal ta stilling til.

Naturgruppa i OAP

Notatet er utarbeidet av Naturgruppa, som er utnevnt av Oslo Arbeiderpartis styre. Gruppa består av

- Rina Mariann Hansen (leder), Emanuel Smari Nielsen, Mats Kvaløy-Bjørbekk, Ole-Jørgen Pettersen, Ragnhild Sjoner Syrstad, Roar Gravdahl, Øyvind Dahl, Hanan Abdelrahman og Elisabeth Gammelsæter.

A. Natur og sosialdemokratiske verdier i skjønn forening

Den åpne og frie naturen ligger der tilgjengelig og gratis for bruk av alle. Gjennom strenge reguleringer har vi sikret allmennheten adgang til å gå tur, fiske, jakte, slå opp teltet eller henge opp hengekøyen. Vi kan sanke bær, sopp og frisk luft både i nærskogen og på høyfjellet, bade fra strender ved kyst og innsjø, og ankre opp båten i vik og bukt - også i privateide områder - fordi naturopplevelsene er gitt et særskilt vern som felleseie.

Nedbygging av natur representerer ofte overføring av slike goder og verdier fra fellesskapet til private. Enten det dreier seg om hytter eller næringsvirksomhet vil hver "tomt" og arealenhet som skilles ut av naturfellesskapet helt eller delvis stenge resten av befolkningen ute. Individuer oppnår åpenbart større frihet, men fellesskapets frihet reduseres samtidig av en slags privatisering av naturarealene.

Arbeiderpartiets historiske rolle har vært å sikre fellesskapsinteressene på så mange samfunnsområder som mulig. Strekker vi oss i dag langt nok for å sikre naturfellesskapet - eksempelvis gjennom å regulere og begrense nedbyggingen? Eller tror vi det trengs grunnleggende styringsreformer, for å rette opp en grunnleggende markedssvikt for naturen?

Retten til et levelig og sunt miljø er en menneskerettighet. De tre pågående miljøkrisene global oppvarming, tap av biologisk mangfold og forurensing svekker denne menneskerettigheten. I grunnloven er retten formulert slik:

Grunnlovens §112:

“Alle har rett til eit helsesamt miljø og ein natur der produksjonsevna og mangfaldet blir haldne ved lag. Naturressursane skal disponerast ut frå ein langsiktig og allsidig synsmåte som tryggjer denne retten òg for kommande slekter.

Borgarane har rett til kunnskap om korleis det står til med naturmiljøet, og om verknadene av planlagde og iverksette inngrep i naturen, slik at dei kan tryggje den retten dei har etter førre leddet.

Dei statlege styresmaktene skal setje i verk tiltak som gjennomfører desse grunnsetningane.”

Vi mener det er en kjerneoppgave for sosialdemokratiet å ivareta denne menneskerettigheten. Da må vi kutte utslipp og ta vare på naturen. Følgende prinsipper må ligge til grunn i en god sosialdemokratisk forvaltning av naturen:

1. Alle skal ha lik tilgang til naturen

Alle skal kunne bevege seg i det fri. Allemannsretten gir oss rett til å ferdes og oppholde oss i utmark i Norge. Allemannsretten er en viktig del av vår kulturarv, og slår fast at vi eier den norske naturen i fellesskap. Allemannsretten gir ikke bare rettigheter, men også plikter. Den krever av oss at vi skal opptre hensynsfullt og varsomt når vi ferdes og oppholder oss i naturen. Arbeiderpartiet er allemannsrettens sterkeste forsvarer.

2. Naturressurser skal forvaltes for fremtidige generasjoner

Norges rikdom er bygget på naturressurser. Gjennom historien har bergverk og mineralindustri, fiske, landbruk og treindustri vært bærebjelker i norsk økonomi. Utbygging av vannkraft dannet grunnlaget for dagens kraftkrevende industri. Petroleumsnæringen har bidratt vesentlig til norsk økonomi. Norge har vært en sjøfartsnasjon i tusenvis av år. I senere tid har også nye næringer som alle høster av naturen kommet til: akvakultur, turisme, og varehandel og tjenesteytende næringer. Denne naturrikdommen skal fordeles på alle generasjoner, ikke bare de som lever nå. Derfor må ressursutnyttelsen være bærekraftig over tid.

3. Vi kan ikke bare leve av, men med naturen

Vi mennesker er natur. Vi består av tusenvis av små bestanddeler som alle hører hjemme i naturen. Alt som lever er deler av den samme helheten, og alle levende vesener har like stor rett til å utfolde seg.

Bevaring av artsmangfoldet avhenger av nok plass. Naturarealene våre er i all hovedsak ikke fornybare, og må sikres slik at de reelt sett kan sikre artenes overlevelse og velfungerende økosystemer.

Likevel bygger vi ned natur i et stadig raskere tempo. Hver gang vi bygger ned litt mer natur – uansett for hvilket aktverdig samfunnsformål – reduserer vi vårt eget livsgrunnlag. Og grunnlaget for at også kommende generasjoner kan leve samme gode liv som oss. For å sikre at vi har et levelig miljø må vi derfor endre vårt eget forhold til naturen.

4. Naturverdier må vektlegges like tungt som pengeverdier

Vi må utvikle nye beslutningssystemer som verdsetter naturens bidrag til oss mennesker. Først når natur fullt og helt er rammen rundt all politikk sikrer vi livsgrunnlaget til våre etterkommere. Verdivurderingen av den samlede samfunnsnyttien for hvert eneste naturinngrep må baseres på erkjennelsen av at areal- og naturressurser er begrenset og uerstattelige.

5. En ansvarlig internasjonal naturpolitikk

En ansvarlig naturpolitikk tar også ansvar for natur utenfor Norges landegrensener. Tap av naturmangfold er en global krise som også trenger globale løsninger.

Arbeiderbevegelsens internasjonale solidaritet må også gjelde natur. Norges globale fotavtrykk gjennom vår etterspørsel etter varer og tjenester og eksport av petroleum påfører i dag andre land og folk uakseptable klima- og miljøbelastninger og naturtap.

B. Naturkrise til å ta og føle på?

Forandringer i naturen skjer over lang tid. Dette gjør det vanskelig å føle på at naturkrisen er akutt. Det er lett å se på avskoging i Amazonas, smelting av isen på Grønland eller at tundraen i Sibir tines. Men også lokalt i Norge har store forandringer skjedd i naturen vår, bare i løpet av de siste ti-år. De fleste isbreene våre vil bli borte før år 2100, selv om vi klarer å holde oss innenfor 1,5-gradersmålet. Tregrensen har de siste 100 år flyttet seg med ca 1 meter i året og flere arter er utrydningstruet slik som villrein, villaks, fjellrev, hare og rype, Også mange andre vil dø ut. Nedbygging av karbonrike areal, som myr,

bidrar med utslipp av klimagasser på om lag 2 millioner tonn årlig, det vil si 4 prosent av Norges utslipp

For nesten alle truede arter og naturtyper i Norge er arealendringer er den største trusselen. Stadig utbygging av fritidsbebyggelse og annen infrastruktur fratar og avskjærer viktige leveområder for dyr, fugler, insekter og planter. I tillegg hindrer økt menneskelig ferdsel i naturen dyrenes muligheter til å vandre innad i, og mellom, viktige beite- og kalvingsområder.

Pollinerende insekter

Humler og andre ville pollinerende insekter er helt avgjørende for at vi har naturlige økosystemer som lever og regenerer seg selv. De er svært viktige for produksjon av frukt, bær, oljevekster og frø. Bestandene av insekter går ned verden over, men vi vet lite om hvordan situasjonen har endret seg over tid i Norge. Det er i dag registrert 210 bie- og humlearter i Norge. Nesten en tredjedel av disse er utrydningstruet (Rødlista; 30,6 %). 17 prosent er direkte utrydningstrua. Hovedgrunnen er at leveområdene deres blir mindre eller av dårligere kvalitet i tillegg til klimaendringer, plantevernmidler og invaderende arter.

Elver, vassdrag og fjordene

Oslofjorden er i en akutt krise, og rangeres som Skandinavias mest forurensede fjord. Nitrogen og fosfor fra oppstrøms landbruk og toalettavløp er hovedårsakene til den elendige tilstanden i fjorden. Elvene fra landets største jordbrukskommuner renner ut her. I nedbørsfeltet til Oslofjorden, som omfatter omtrent hele Østlandet, er det over 400 kommunale og interkommunale rensesanlegg. Bare seks av disse fjerner nitrogen fra avløpsvannet. Nitrogenrensing er dyrt, og mange lokalpolitikere vegrer seg fordi det vil kunne medføre betydelig økninger i kommunale avgifter. Det er derfor behov for en nasjonal og statlig ledet dugnad som vil kunne ha rask virkning og utløse investeringsbeslutninger. At kun 1,5 % av dagens anlegg som påvirker Oslofjorden har nitrogenrensing er svært kritikkverdig.

I tillegg til klimakrisen og de økende temperaturenes påvirkning på naturmangfold er det først og fremst økonomiens iboende krav om stadig vekst som truer naturmangfoldet. Når trelastprisene er store i Europa, så er det fristende for grunneiere å ta ut store arealer med skog for gevinst på trevirke. Utbygging av byer og tettsteder krever både infrastruktur og frigjøring av tomtearealer. I tillegg til at det nødvendige grønne skiftet også vil kreve mer kraft og miljøvennlig kraft så vil dette også være bidragsyter til å bygge ned naturområder for å gi plass til kraftproduksjon.

C. Dilemmaer: natur eller økonomisk velstand?

Arbeiderpartiets historie er historien om et industriparti. Vi har vært pådriverne for etablering av kraftkrevende industri og regulering av både vassdrag og skog- og fjellområder til industri-, landbruks- og boligformål. Med denne historikken, er det mulig for Arbeiderpartiet å vinne tillit som et grønt parti som vil spille på lag med naturen?

For å være troverdige må vi ha gode svar på de største utfordringene for natur. Det krever at partiet diskuterer noen dilemmaer som dukker opp. Kort oppsummert er dette avveiningen mellom natur og økonomisk vekst. Naturgruppa har valgt å tematisere dilemmaene i følgende bolker:

- Sosialdemokratiske verdier
- System for prioritering av areal
- Bynatur
- Naturslitasje og forsøpling
- Energi
- Forbruk

• Sosialdemokratiske verdier

Arbeiderpartiet har vært det mest effektive styringspartiet i Norge helt siden vi fikk regjeringsmakt første gang. Sammen med en sterk fagbevegelse har vi gjennomført mange av de viktigste reformene som har sikret hele befolkningen materiell velstand og frihet til å ta i bruk sine evner til det beste for seg selv og fellesskapet. Det har sikret alle uavhengig av bosted og bakgrunn, adgang til helse og omsorgstjenester av høy kvalitet, opplæring og utdanning, arbeid og trygghet ved sykdom, uførhet og alderdom. Vi har bidratt til at folk har kunnet bosette seg stort sett der de vil, og sikret en stor andel selveide boliger.

Naturen har vært selve grunnlaget for vår velferd. Vannkraft, havbruk, høsting, sanking og dyrking. Det kan være fristende å se seg rundt i nabolaget og langs landeveien, la seg blende av grønne trær og fargerike blomsterenger, og tenke at vi har nærmest ubegrenset mye og grønn natur i landet vårt. Vi vet imidlertid mer og mer at dette ikke stemmer. Og vi vet også mye mer om hvilke konsekvenser nedbyggingen av naturen vil få for oss som samfunn og for enkeltmennesker, nå og i fremtiden. Vi vet egentlig nok til å slå fast at dette ikke kan fortsette. Og vi har egentlig visst at bærekraftig bruk og økt vern av naturressursene er avgjørende for verdiskaping, arbeidsplasser og bosetting over hele

landet. Men hvorfor har vi ikke klart å stanse den negative utviklingen - selv på vår vakt? Hvorfor lar vi naturkapitalen tappes nærmest ukritisk?

Arven fra petroleumslotterigevinsten er egentlig sikret for all overskuelig fremtid gjennom pensjonsfondet, der strenge bruksregler og begrenset tilgang sikrer at petroleumskapitalen ikke sløses vekk. Dette kan knapt sies om systemene vi har bygget for naturkapitalen. Ikke har vi regler om uttaksgrenser, ikke har vi begrenset antallet disponenter og kredittkort; og ikke har vi noen god kontoutskrift som gir oss saldo og lister over uttak og innskudd. Hvordan kan Arbeiderpartiet - på samme måte som vi sikret oljeformuen - være det partiet som sikrer naturformuen vår?

Sosialdemokratisk dilemma: Hvordan kan vi få med resten av Arbeiderpartiet og fagbevegelsen med å sette naturen foran andre viktige formål, som næringsutvikling, fornybar kraft og boligbygging? Bør vi stanse all nedbygging av natur nasjonalt i en gitt periode (moratorium) til vi har bedre systemer for prioritering?

- **System for prioritering av areal og politiske mål for natur**

Mennesker forbruker natur for å fylle (gode og viktige) menneskelige behov. Dette krever som regel utnyttelse av areal, ofte i uberørt natur. Naturen er under press, og på noe sikt truer dette vår tilgang til naturen og artenes overlevelse. Skal naturtapet stoppes må arealene forvaltes på naturens premisser.

I dag er det kommunene som hver for seg bestemmer hvor store naturarealer de årlig vil "veksle inn" til andre formål. Selv om mange av tiltakene leverer på politiske samfunns mål, og åpenbart er både gode og etterspurte av folk og næringsliv, har dette delegerte styringsansvaret gitt dårlig uttelling for fellesskapets naturarealer. I kombinasjon med at kommunene i begrenset grad sikrer at de tapte naturarealene erstattes med vern og restaurering av andre arealer gir dette et årlig netto naturtap. Biologer og naturvitere advarer om at dette til syvende og sist vil medføre økosystemkollaps, både i stor og liten skala. Vi er rett og slett i ferd med å gå tom for natur. Er det derfor på tide at Arbeiderpartiet setter ambisiøse og konkrete målbare nasjonale mål for vern og restaurering av naturarealer?

Systemdilemma:

1. **Bør vi innføre et overordnet arealforvaltningsmål (arealnøytralitet, som kan innebære overstyring av lokaldemokrati) eller skal det fortsatt være opp til kommunene å disponere egne arealer etter noen nasjonale føringer (slik praksis er i dag)?** Trenger vi da et nytt arealdirektorat som kan forvalte etterlevelsen av målet eller en arealnemnd som kan avgjøre saker i gråsonen?

- 2. Alternativt kan kommunene styrke sin arealforvaltning med ulike verktøy, slik som naturbudsjett og naturregnskap. Er dette tilstrekkelige virkemidler for å stanse naturtapet, eller må det sterkere lut til?** Eksempler kan være høyere bøter for miljøkriminalitet, økonomisk straff for kommuner som forvalter natur dårlig (ta natur inn i kommuneramma), overstyre kommuner som ikke forvalter natur godt (en ROBEK-liste for natur) eller innføre økonomiske incentiver for å bevare natur.

- **By-natur**

Det er arealeffektivt å bo tett, det vil si å bo i byer. Å konsentrere menneskelig aktivitet sparer også presset på naturen utenfor byen. Samtidig dekker vi til naturen i urbane strøk ved å bygge veier, hus og andre anlegg og bygger dermed ned økosystemer. Samtidig øker boligprisene i byene og folk presses utover. Da eser også byen ut og arealbeslaget blir større. Vi gjør det vanskelig for dyr, fugler og insekter/pollinatorer å overleve. Store byer har dessuten større utslipp av varme. Et tett bebygd urbant miljø gir høyere forekomst av materialer og overflatedekke som fanger sollys og magasinerer varme (f.eks. parkeringshus, betongvegger og asfalterte gater), i tillegg til at biler, busser og trikker i bevegelse også bidrar til å øke den lokale temperaturen. Varm luft blir også fanget i gater mellom høye hus. Planter, trær og gress tar opp energi fra solen og bruker det i fotosyntesen, i stedet for å reflektere den. Derfor har store grøntområder en positiv effekt på nedkjøling av byområder.

Bynaturdilemma:

- 3. Markagrensa er en tydelig grense for beskyttelse av natur. Bør denne flyttes for å gi plass til flere boliger og dermed dempe boligprisveksten? Eller bør alle større tettsteder i Norge få definerte markagrenser med tilhørende lov for å beskytte naturen? Bør flere byer enn Oslo ha en markagrensa?**
- 4. Bør vi ha bestemmelser om minimumskrav til hvor stor andel av byer og tettbebyggelse som skal være natur eller bør vi la utbyggere bestemme hvilket formål et areal skal ha utifra hva som vurderes lønnsomt?**
- 5. Bør utbyggere få krav om å ha blågrønne tak, grønne fasader, solcelleanlegg og gjenbruk av eksisterende bygningsmasse eller skal pris på prosjektet og lønnsomhet fremdeles være viktigst? Skal slike krav også stilles dersom de gir høyere boligpriser?**

- 6. En ny tilnærming til byutvikling som tar hensyn til naturens behov og menneskenes behov for natur er den såkalte 3-30-300-regelen: Minst 3 trær skal kunne ses fra hvert hjem, minst 30 prosent trekronedekke i alle nabolag, maksimum 300 meter til nærmeste offentlige park eller grøntområde. Hva taler for å innføre et slikt prinsipp, og hvilke betingelser må være på plass for at det får en praktisk virkning? Hva taler eventuelt imot?**

- **Naturslitasje og forsøpling**

For Arbeiderpartiet betyr like muligheter for tilgang til naturen mye. Dette byr imidlertid på dilemmaer. Sårbare økosystemer, dvs. som har arter som lett lar seg fortrenge eller ikke tåler menneskelig aktivitet, trenger å få være i fred for å overleve. Områder som er lett tilgjengelig og som er populære utsettes for slitasje, noe som kan redusere framtidige muligheter for den samme tilgangen. Er stien gjørmete tar vi gjerne et skritt til siden. Dette gjør at stien blir bredere, og slitasjen øker. Hvis det ikke finnes bærekraftige sanitærløsninger langs populære turstier, kan resultatet bli tilgrising og i verste fall alvorlig miljøskade.

I Lofoten har man utviklet bæsjeposer for mennesker. Bygging av sherpatrappes og godt tilrettelagte stier som er tilgjengelig med rullestol øker tilgjengeligheten samtidig som det reduserer slitasje og dermed sparer bruk av området utenfor stien.

Forsøpling defineres som å anbringe eller etterlate avfall på uegnet sted. En kan få bot for å forsøple. Det er likevel sjeldent vi ser det skje. Særlig i bynære områder er det stort press på grønne fellesarealer. Matrester lokker rotter, måker og andre åtseldyr, mens plast smuldrer opp og går inn i næringskjeden. Miljøgifter ødelegger levevilkårene for ulike organismer. Alle typer søppel forringer opplevelsen av et område.

Med unntak av pandemiårene, har det siden 2016 vært en jevn økning i både cruiseanløp og cruisepassasjerer ved norske havner. Cruisetraffikken i Norge var i 2023 doblet sammenlignet med 2016. Utslippene av svoveldioksid fra cruisetraffikk er fem ganger høyere enn fra all annen skipstrafikk langs norskekysten. Utslippene av nitrogenoksid (NO_x) fra cruisetraffikken er også betydelig høyere enn de samlede utslippene fra biler i Norge. Det er innført krav om nullutslipp i 2026 fra skip i verdensarvfjordene, men ikke øvrige farvann. Dette begrenser heller ikke i prinsippet de øvrige miljømessige skadevirkningene av cruisetraffikk. Skipene påvirker også økosystemet i fjordene våre, både når de er i trafikk og når de ligger til kai. Cruiseturismen påvirker, bunnfaunaen i fjordene fysisk, fører til økt tilførsel av næringssalt gjennom kloakkutslipp og forurenses med støy, søppel, mikroplast og oljesøl. Samtidig er ringvirkninger i form av arbeidsplasser og kroner lagt igjen på fastlandet en faktor.

Slitasje- og forsøplingsdilemma:

- 7. Bør vi regulere adgangen til våre fellesarealer for å begrense ferdsel og forsøpling?** Eksempler er turistskatt eller krav om medlemskap i en forening som forvalter en naturressurs, slik som f.eks. fiskekort eller jaktkvote i dag. Ekvivalenten til ferdsel i naturen kan være et reisepass for ferdsel i naturen. I en slik forvaltningsmodell kan inntektene for reisepassene gå til opprydning og naturskjøtsel.
- 8. Skal slike begrensninger være for utlendinger eller all ferdsel (også norske borgere) i sårbare områder? Bør lokalbefolkningen få forrang? Hvordan skal vi forvalte allemannsretten hvis vi legger slike begrensninger?**
- 9. Bør vi forby eller sterkere regulere cruise i norske farvann?**

- **Energi**

Vårt moderne samfunn er bygd opp rundt bruk av energi. Tradisjonelt består dette av olje- og gassbaserte og kullbaserte energikilder (fossile kilder). Disse påvirker klimaet ved at det slippes ut klimagasser. Klimaet i Norge er sagt å skule bli «varmere, våtere og villere». Nedbørsmengden har allerede økt med 20 prosent siden starten av 1900-tallet og er forventet å øke med ytterligere 20 prosent mot slutten av dette århundret

Overgang til fornybar kraft krever innføring av nye kraftsystemer, herunder bedre utnyttelse av vannkraft, etablering av vindkraftanlegg, solkraft, bruk av batterier mv. Mange av disse systemene innebærer inngrep i naturen. Fornybar kraft viser seg å ha høyere bruk av mineraler pr. energienhet enn olje og kull. Dette bidrar til å øke etterspørselen etter gruvedrift, som også krever naturinngrep. Det er en forutsetning at dette gjøres så skånsomt som mulig for i minst mulig grad å skade naturen.

Energidilemma:

- 10. Bør Norge slutte å lete etter olje og gass eller er fortsatt letevirkosomhet avgjørende for vår felles velferd? Bør nye områder med særskilt viktig natur vernes mot oljevirkosomhet?**
- 11. Bør energiformål prioriteres høyere enn andre formål i arealpolitikken framover eller bør urørt natur være vårt fremste virkemiddel mot klimagassutslipp og klimaendringer?** Dersom f.eks. vind- og solparker får forrang vil det gå ut over andre prosjekter som også trenger areal, slik som bolig, vei, offentlige bygg som skoler, sykehus eller annen infrastruktur (tog, fly, næringsareal). OBS - dette dilemmaet henger tett sammen med dilemma 1.

- **Forbruk**

Vårt økonomiske system er basert på vekst. Det innebærer press på arealer og dermed på naturen til stadig nye prosjekter innen samferdsel, byutvikling og andre anlegg. Hvis alle i verden skulle forbruke på samme nivå som oss i vestlige land, ville vi trenge nærmere fire planeter. Forbruk på norsk nivå ville kreve 3,6 jordkloder, forbruk på europeisk generelt nivå ville kreve 2,6 planeter. Earth Overshoot Day er den dagen i året da menneskehetens ressursforbruk overstiger jordens evne til å regenerere disse ressursene i løpet av et år. Denne faller i 2024 på 1. August. Det som planeten har produsert i 2024 har vi dermed brukt opp allerede fem måneder før årets slutt. Samtidig er det krevende å nekte folk i mindre utviklede land/områder tilgang på f.eks. rent vann eller strøm, særlig siden vi selv unner oss dette.

Det er også krevende å endre vårt adferdsmønster, særlig når dette innebærer at vi ikke kan forbruke som før. Vi må kjøpe færre biler, færre klær og reise mindre. Dette må vi gjøre for å sikre at naturen får større sjanser til overlevelse.

Forbruksdilemma:

12. I de kommende lønnsoppgjørene, hva er viktigst: å få bedre råd eller ha like god råd som før, men få mer fritid?

13. Er du villig til å redusere ditt materielle forbruk i bytte mot mer fritid?

- **Norges internasjonale naturinnsats**

I dag finner vi de største urørte og mangfoldige naturressursene i land i sør. Disse land som står på terskelen til sitt eget økonomiske og sosiale kvantesprang. Dersom de velger samme utviklingsstrategi som Norge og den vestlige verden vil naturmangfoldstapet bli enormt, og skadene uopprettelige. Vi har selvsagt ingen moralsk rett til å fortelle dem at de ikke kan velge sin egen utviklingsbane eller som oss utnytte de naturressursene som har gjort oss så velstående. Men vi kan i langt større grad bruke av vår rikdom til å dele sosial og økonomisk risiko ved å gjennomføre grønne reformer, og øke vår risikovilje gjennom å øke investeringer i grønne jobber i land i sør, slik at de enklere skal kunne finne en økologisk bærekraftig utviklingsstrategi. Gjennom regnskogssatsingen har vi gjennom de siste 15 årene allerede bidratt mye til utslippskutt, vern og bærekraftig økologisk forvaltning av naturarealer i en rekke land.

14. Bør Norge i sterkere grad alliere seg med og støtte økonomisk sentrale stater i sør, slik at de kan sette seg ambisiøse og konkrete målbare nasjonale mål for vern og restaurering av naturarealer?

15. Skal norsk satsing på natur i land i sør være en del av norsk bistand eller holdes uten bistandsbudsjettet?

Har dere andre innspill om tiltak Oslo Arbeiderparti bør vedta for å stanse tap av og restaurere natur nasjonalt og globalt, send oss gjerne også det!

Alle innspill sendes til oslo@arbeiderpartiet.no innen 10. oktober.